

▶ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ από την Κύπρο

ΠΟΛΙΤΙΚΗ 01

Κυπριακό: «Λύση» χαμένη στη μετάφραση

Συζητείται δεκαετίες ένα ξεπερασμένο, ρατσιστικού περιεχομένου, μοντέλο συμφωνίας

■ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Στο προσκήνιο και στη δημόσια σφαίρα επανήλθε η ιδέα για χαλαρή ομοσπονδία. Αυτή τη φορά, αυτό γίνεται σε μια περίοδο κινητικότητας στο Κυπριακό, αν είναι προφανές ότι δεν υπάρχουν προοπτικές διάσπασης του παρατεταμένου αδιεξόδου. Αυτή τη φορά οι φορείς των ιδεών αυτών είναι και «προοδευτικές» δυνάμεις ένθεν κακείθεν της κατοχικής γραμμής. Αναφορές έγιναν από τη συντηρητική παράταξη, τον Δημοκρατικό Συναγερμό, το ΑΚΕΛ και το Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα, στα κατεχόμενα. Ένα κόμμα, το οποίο αυτοπαρουσιάζεται αριστερό αλλά για σκοπούς πολιτικής ανέλιξης των ηγετών του, η ταύτιση με την κατοχική Τουρκία είναι πλήρης. Πρόκειται για μια συζήτηση που έγινε και στο παρελθόν. Το ζήτημα αυτό αναδείχθηκε από τον τέως Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Νίκο Αναστασιάδη, που έκανε επί θητείας του λόγο για αποκεντρωμένη ομοσπονδία. Είχε δε κατηγορηθεί πως σε κατ' ιδίαν συζητήσεις που είχε αναφερόταν και σε λύση δυο κρατών. Έχει αναφερθεί πως ο τέως υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας ήταν ένας από εκείνους που άκουσε τον Αναστασιάδη να το λέγει. Η συζήτηση αυτή στη δημόσια σφαίρα επιβεβαιώνει πως τα ζητήματα της ομοσπονδίας, των δεσμεύσεων, του περιεχομένου της λύσης, αποτελούν ένα «πονεμένο» κεφάλαιο στο Κυπριακό. Η

εύκολη οδός είναι η επίκληση των δεσμεύσεων των προηγούμενων δεκαετιών, τις οποίες ειρήσθω, η κατοχική πλευρά τις έχει εξαρχής «πετάξει» στα σκουπίδια του μαζικισμού της.

Η «άγνωστη» Διζωνική

Η μορφή της λύσης πέντε δεκαετίες μετά την εισβολή και συνεχιζόμενη κατοχή εδαφών της Κύπρου από την Τουρκία, εξακολουθεί να αποτελεί θέμα δημόσιας συζήτησης και διαφωνιών. Αν και η βιωσιμότητα της προτεινόμενης λύσης είναι το πρώτο ζητούμενο. Και ορθά τίθεται. Όπως σωστά τίθεται και το ερώτημα, κατά πόσο η Διζωνική, Δικονομική Ομοσπονδία (ΔΔΟ), η «επίσημη» μορφή λύσης του ΟΗΕ και των εκάστοτε ηγεσιών σε Ελλάδα και Κύπρο, αποτελεί «κεκτημένο» της διαδικασίας για το Κυπριακό και δεσμεύει εσαεί τους εμπλεκόμενους.

Τα θέματα που τίθενται είναι ουσιαστικά. Η συζήτηση, που κατά καιρούς διεξάγεται στη δημόσια σφαίρα αποδεικνύεται πολλές φορές μη ουσιαστική. Κι αυτό γιατί διεξάγεται με το βλέμμα στραμμένο στο παρελθόν ενώ στα επιχειρήματα που επιστρατεύονται είναι και το τι αποδέχθηκε και τι όχι ο Μακάριος στις συμφωνίες υψηλού επιπέδου του 1977.

Για να μπορέσει, ωστόσο, κανείς να προσεγγίσει το θέμα πρέπει να απαντήσει σε μια σειρά ερωτήματα:

Πρώτο, οι συμφωνίες υψηλού επιπέδου αναφέρονταν σε Διζωνική Ομοσπονδία; Ιστορική η σημασία του ερωτήματος, αλλά τέτοια αναφορά δεν υπήρχε. Οι συμφωνίες δεν ήταν, άλλωστε, δεσμευτικές υπό την έννοια ότι ήταν κατευθυντήριες γραμμές για συζητήσεις. **Δεύτερο**, σήμερα αυτή η μορφή της λύσης μπορεί να εφαρμοσθεί; Οι

ρυθμίσεις είναι τόσο περίπλοκες και σε κάποιες περιπτώσεις ασαφείς, που δύσκολα θα εφαρμοσθεί. Άλλωστε ένα πλαίσιο, το οποίο εμπεριέχει στοιχεία διαχωριστικά και οι πολίτες διαχωρίζονται στη βάση την εθνική καταγωγή, δύσκολα επιβιώνει. Δύσκολα επιβιώνει και μια συμφωνία, που έχει σοβαρά ελλείμματα δημοκρατίας. **Τρίτο**, γνωρίζουμε μετά από τόσα χρόνια το περιεχόμενο αυτής της λύσης; Εάν αποδεχθούμε πως αυτό προέβλεπε το σχέδιο Ανάν και πως αυτή είναι η Διζωνική, τότε γνωρίζουμε. Όπως γνωρίζουμε πως έχει απορριφθεί από τους πολίτες και μάλιστα συντριπτικά, στο δημοψήφισμα για το σχέδιο Ανάν, τον Απρίλιο του 2004. Κι αυτό, το γεγονός, ότι δηλαδή απορρίφθηκε το σχέδιο δεν πρέπει να υποβαθμίζεται, ούτε και να το ξεχνάει κανείς.

Τέταρτο, εάν όλα γύρω μας αλλάζουν (πολιτικά, γεωπολιτικά κ.ά.) μπορεί το ζήτημα αυτό με τη ΔΔΟ, την εσαεί στρατιωτική και πολιτική παρουσία της Τουρκίας, να παραμείνει το ίδιο; Προφανώς και η παρουσία της κατοχικής Τουρκίας και μετά τη λύση θα αποτελεί στοιχείο, που θα παραπέμπει συνεχώς σε ένα ανοικτό μέτωπο, σε μια διαρκή απειλή για τον Ελληνισμό στην Κύπρο.

Πέμπτο, υπάρχει η δυνατότητα απεμπλοκής από τη Διζωνική; Υπάρχει πολιτική ηγεσία, που θα αποδεσμευθεί; Μόνο με πολιτική βούληση και αποφασιστικότητα. Συζητούμε για πενήντα και πλέον χρόνια τα ίδια και τα ίδια χωρίς αποτέλεσμα. Θα συζητούμε, προφανώς, ακόμη πενήντα εάν δεν αλλάξουμε γραμμή πλευσης.

Έκτο, υπάρχει εικόνα για το πώς θα αντιδράσει η λεγόμενη διεθνής κοινότητα σε περίπτωση αποδέσμευσης της ελληνικής πλευράς από τη ΔΔΟ; Όχι. Γιατί, όμως, δεν αντιδρά όταν η Τουρκία επιμένει σε δυο κράτη;

Όλα αυτά τα ερωτήματα τίθενται αλλά δεν θα υπάρχουν απαντήσεις/λύσεις όσο οι ηγεσίες είναι... κολλημένες σε ένα ξεπερασμένο και θνησιγενές μοντέλο λύσης του Κυπριακού. Ένα μοντέλο το οποίο απορρίπτουν οι Ελληνοκύπριοι καθώς δεν θα λειτουργήσει και θα οδηγήσει σε νέες περιπέτειες τη

χώρα. Την απορρίπτουν καθώς η ΔΔΟ θα διασφαλίσει την εσαεί παρουσία της Τουρκίας στο νησί. Τη ΔΔΟ απορρίπτει και η Τουρκία για άλλους προφανώς λόγους. Την απορρίπτει καθώς θέλει περισσότερα. Ζητά τα όσα απέμειναν από τις διαχρονικές υποχωρήσεις της Λευκωσίας.

Υπάρχει εναλλακτική οδός; Μέχρι στιγμής δεν έχει συζητηθεί σοβαρά από τους διαχειριστές και το πολιτικό σύστημα. Κι αυτό γιατί υπάρχει φοβία που εγκλωβίζει τους διαχειριστές σε μια πεπατημένη, που βαθμηδόν εδραιώνει τα κατοχικά δεδομένα.

Στο διά ταύτα τι;

Τι μπορεί να γίνει; Έχοντας ως δεδομένο ότι οι συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου έχουν αποτύχει και αυτό που συζητείται σήμερα είναι χειρότερο και πιο δυσλειτουργικό μοντέλο, θα πρέπει να αναζητηθεί φόρμουλα που θα διασφαλίζει το μέλλον. Ναι, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τι έγινε το 1974, την εισβολή και την κατοχή. Ποιος είναι, όμως, ο στόχος; Να λυθεί το Κυπριακό και να έχει μέλλον η χώρα ή να νομιμοποιηθούν τα αποτελέσματα της συνεχιζόμενης κατοχής; Είναι ο στόχος να διαιωνιστεί η σημερινή κατάσταση πραγμάτων μέσα από τη... βελτίωση του κατοχικού στάτους κβ; Όχι ασφαλώς.

Θα πρέπει στην εξίσωση των συζητήσεων να ενταχθεί και η Δημοκρατία, υπό την έννοια ότι η λύση θα πρέπει να είναι δημοκρατική. Να σέβεται τις δημοκρατικές αρχές και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Να ληφθούν υπόψη και οι γεωπολιτικές εξελίξεις και ο ρόλος της Κύπρου. Θα είναι δορυφόρος της Τουρκίας ή οποιασδήποτε άλλης δύναμης ή ένα αυτόνομο κράτος;

Μπορεί να έχουν «εξαντληθεί» οι συζητήσεις, οι ιδέες, αλλά από τη στιγμή, που το Κυπριακό παραμένει ανοικτό θα πρέπει να προβληματίζεται και να απασχολεί. Να πάρουμε το νήμα από την αρχή. Ενδεχομένως μια φόρμουλα είναι να συνταχθεί από ειδικούς ένα σχέδιο λύσης, το οποίο να στηρίζεται πρωτίστως στη δημοκρατία και τον πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Να το δοκιμάσουμε κι αυτό.

Το 1990 εμφανίσθηκε διά μεθοδεύσεων η διζωνικότητα

Για πρώτη φορά ο όρος διζωνικότητα εμφανίζεται σε ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας, στις 12 Μαρτίου 1990 (ψήφισμα 649). «Καλεί τους ηγέτες των δυο κοινοτήτων να συνεχίσουν τις προσπάθειες τους για να επιτύχουν ελεύθερα μια αμοιβαία αποδεκτή λύση που να προνοεί για την εγκαθίδρυση ομοσπονδίας, η οποία θα είναι δικονομική όσον αφορά τις συνταγματικές πτυχές και διζωνική όσον αφορά τις εδαφικές πτυχές, σύμφωνα με το παρόν ψήφισμα και τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου του 1977 και 1979 και να συνεργασθούν, πάνω σε ισότιμη βάση, με το Γενικό Γραμματέα για τη συμπλήρωση, σε πρώτο στάδιο και πάνω σε επείγουσα βάση, ενός περιγράμματος μιας συνολικής συμφωνίας όπως συμφωνήθηκε τον Ιούνιο του 1989». Το ψήφισμα 649 θεωρείται κομβικό για το Κυπριακό και την κατεύθυνση που δόθηκε στο θέμα της ομοσπονδίας. Ο όρος «Διζωνική

Δικονομική Ομοσπονδία» ερμηνεύεται διαφορετικά όσον αφορά το περιεχόμενο και την εφαρμογή του. Για παράδειγμα, το Σχέδιο Ανάν, το οποίο υιοθετούσε σαν λύση τη «Διζωνική Δικονομική Ομοσπονδία», ερμήνευσε τον όρο αυτό αποδίδοντάς του τη χειρότερη δυνατή έννοια και μορφή. Συγκεκριμένα, δεν διαχώριζε απλώς το ομοσπονδιακό κυπριακό κράτος σε δύο περιοχές/ζώνες που θα διοικούντο από Ελληνοκυπρίου (Ε/κ) και Τουρκοκυπρίου (Τ/κ) αντίστοιχα, αλλά διαχώριζε επίσης, πάνω σε φυλετική βάση, τον κυπριακό πληθυσμό και την ακίνητη ιδιοκτησία, δηλαδή επέβαλλε πλειοψηφίες Ε/κ και Τ/κ στις αντίστοιχες περιοχές και διαμοίραζε την ακίνητη περιουσία, έτσι ώστε οι δύο κοινότητες να έχουν πλειοψηφία τέτοιας ιδιοκτησίας στις αντίστοιχες περιοχές τους. Και όλα αυτά πάνω σε μόνιμη βάση.